

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

॥ సుందరకాండం ॥

చతుఃపంచాశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
॥ సుందరకాండం ॥
చతుఃపంచాశః సర్గః

లంకాయా దహనం రక్షసాం విలాపశ్చ

వీక్షమాణస్తతో లంకాం కపిః కృతమనోరథః |
వర్ధమానసముత్సాహః కార్యశేషమచింతయత్ || 5.54.1 ||

కిం ను ఖల్వవశిష్టం మే కర్తవ్యమిహ సాంప్రతం |
యదేషాం రక్షసాం భూయః సంతాపజననం భవేత్ || 5.54.2 ||

వనం తావత్ ప్రమథితం ప్రకృష్టా రాక్షసా హతాః |
బలైకదేశః క్షపితః శేషం దుర్గవినాశనం || 5.54.3 ||

దుర్గే వినాశితే కర్మ భవేత్ సుఖపరిశ్రమం |
అల్పయత్నేన కార్యేఽస్మిన్ మమ స్యాత్ సఫలః శ్రమః || 5.54.4 ||

యో హ్యాయం మమ లాంగూలే దీప్యతే హవ్యవాహనః |
అస్య సంతర్పణం న్యాయ్యం కర్తుమేభిర్గృహోత్తమైః || 5.54.5 ||

తతః ప్రదీప్తలాంగూలః సవిద్యుదివ తోయదః |
భవనాగ్రేషు లంకాయా విచచార మహాకపిః || 5.54.6 ||

గృహాద్ గృహం రాక్షసానాముద్యానాని చ వానరః |
వీక్షమాణో హ్యసంత్రస్తః ప్రాసాదాంశ్చ చచార సః || 5.54.7 ||

అవప్లుత్య మహావేగః ప్రహస్తస్య నివేశనం |
అగ్నిం తత్ర వినిక్షిప్య శ్వసనేన సమో బలీ || 5.54.8 ||

తతోఽన్యత్ పుష్లవే వేశ్మ మహాపార్శ్వస్య వీర్యవాఽ |
ముమోచ హనుమానగ్నిం కాలానలశిఖోపమం || 5.54.9 ||

వజ్రదంష్ట్రస్య చ తథా పుష్లవే స మహాకపిః |
శుకస్య చ మహాతేజాః సారణస్య చ ధీమతః || 5.54.10 ||

తథా చేంద్రజితో వేశ్మ దదాహ హరియూథపః |
జంబుమాలేః సుమాలేశ్చ దదాహ భవనం తతః || 5.54.11 ||

రశ్మికేతోశ్చ భవనం సూర్యశత్రోస్తథైవ చ |
హ్రాస్వకర్ణస్య దంష్ట్రస్య రోమశస్య చ రక్షసః || 5.54.12 ||

యుద్ధోన్మత్తస్య మత్తస్య ధ్వజగ్రీవస్య రక్షసః |
విద్యుజ్జిహ్వస్య ఘోరస్య తథా హస్తీముఖస్య చ || 5.54.13 ||

కరాలస్య విశాలస్య శోణితాక్షస్య చైవ హి |
కుంభకర్ణస్య భవనం మకరాక్షస్య చైవ హి || 5.54.14 ||

నరాంతకస్య కుంభస్య నికుంభస్య దురాత్మనః |
యజ్ఞశత్రోశ్చ భవనం బ్రహ్మశత్రోస్తథైవ చ || 5.54.15 ||

వర్జయిత్వా మహాతేజా విభీషణగృహం ప్రతి |
క్రమమాణః క్రమేణైవ దదాహ హరిపుంగవః || 5.54.16 ||

తేషు తేషు మహార్షేషు భవనేషు మహాయశాః |
గృహేష్వృద్ధిమతామృద్ధిం దదాహ కపికుంజరః || 5.54.17 ||

సర్వేషాం సమతిక్రమ్య రాక్షసేంద్రస్య వీర్యవాఽ |
ఆససాదాథ లక్ష్మీవాఽ రావణస్య నివేశనం || 5.54.18 ||

తతస్తస్మిన్ గృహే ముఖ్యే నానారత్నవిభూషితే |
మేరుమందరసంకాశే నానామంగలశోభితే || 5.54.19 ||

ప్రదీప్తమగ్నిముతస్సృజ్య లాంగూలాలాగ్రే ప్రతిష్ఠితం |
ననాద హనుమాన్ పీరో యుగాంతజలదో యథా || 5.54.20 ||

శ్వసనేన చ సంయోగాదతివేగో మహాబలః |
కాలాగ్నిరివ జజ్జ్వాల ప్రావర్ధత హుతాశనః || 5.54.21 ||

ప్రదీప్తమగ్నిం పవనస్తేషు వేశ్మసు చారయన్ |
తాని కాంచనజాలాని ముక్తామణిమయాని చ || 5.54.22 ||

భవనాని వ్యశీర్యంత రత్నవంతి మహాంతి చ |
తాని భగ్నవిమానాని నిపేతుర్వసుధాతలే || 5.54.23 ||

భవనానివ సిద్ధానామంబరాత్ పుణ్యసంక్షయే |
సంజజ్ఞే తుములః శబ్దో రాక్షసానాం ప్రధావతాం || 5.54.24 ||

స్వే స్వే గృహపరిత్రాణే భగ్నోత్సాహోఽఙ్ఘ్రితశ్రియాం |
నూనమేషోఽగ్నిరాయాతః కపిరూపేణ హా ఇతి || 5.54.25 ||

క్రందంత్యః సహసా పేతుః స్తనంధయధరాః స్త్రియః |
కాశ్చిదగ్నిపరీతాంగోఽహర్మ్యేభ్యోఽముక్తమూర్ధజాః || 5.54.26 ||

పతంత్యోరేజిరేఽభ్రేభ్యః సౌదామన్య ఇవాంబరాత్ |
వజ్రవిద్రుమవైదూర్యముక్తారజతసంహతాన్ || 5.54.27 ||

విచిత్రాన్ భవనాద్ధాతుాన్ స్యాందమానాన్ దదర్శ సః |
నాగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం తృణానాం చ యథా తథా || 5.54.28 ||

హనూమాన్ రాక్షసేంద్రాణాం వధే కించిన్న తృప్యతి |
న హనూమద్విశస్తానాం రాక్షసానాం వసుంధరా || 5.54.29 ||

హనూమతా వేగవతా వానరేణ మహాత్మనా |
లంకాపురం ప్రదగ్ధం తద్ రుద్రేణ త్రిపురం యథా || 5.54.30 ||

తతః స లంకాపురపర్వతాగ్రే
 సముత్థితో భీమపరాక్రమోఽగ్నిః |
 ప్రసార్య చూడావలయం ప్రదీప్తో
 హనూమతా వేగవతోపస్పృష్టః || 5.54.31 ||

యుగాంతకాలానలతుల్యరూపః
 సమారుతోఽగ్నిర్వవృధే దివస్పృక్ |
 విధూమరశ్మిర్భవనేషు సక్తో
 రక్షః శరీరాజ్యసమర్పితార్చిః || 5.54.32 ||

ఆదిత్యకోటీసదృశః సుతేజా
 లంకాం సమస్తాం పరివార్య తిష్ఠః |
 శబ్దైరనేకైరశనిప్రరూఢై -
 ర్భిందన్నివాండం ప్రబభౌ మహాగ్నిః || 5.54.33 ||

తత్రాంబరాదగ్నిరతిప్రవృద్ధో
 రూక్షప్రభః కింశుకపుష్పచూడః |
 నిర్వాణధూమాకులరాజయశ్చ
 నీలోత్పలాభాః ప్రచకాశిరేఽభ్రాః || 5.54.34 ||

వజ్రీ మహేంద్రస్త్రిదశేశ్వరో వా
 సాక్షాద్ యమో వా వరుణోఽనిలో వా |
 రౌద్రోఽగ్నిరర్కో ధనదశ్చ సోమో
 న వానరోఽయం స్వయమేవ కాలః || 5.54.35 ||

కిం బ్రహ్మణః సర్వపితామహస్య
 లోకస్య ధాతుశ్చతురాననస్య |
 ఇహోగతో వానరరూపధారీ
 రక్షోపసంహారకరః ప్రకోపః || 5.54.36 ||

కిం పైష్ఠవం వా కపిరూపమేత్య
 రక్షోవినాశాయ పరం సుతేజః |
 అచింత్యమవ్యక్తమనంతమేకం
 స్వమాయయా సాంప్రతమాగతం వా || 5.54.37 ||

ఇత్యేవమూచుర్బహవో విశిష్టా
 రక్షోగణాస్తత్ర సమేత్య సర్వే |
 సప్రాణిసంఘాం సగృహాం సవృక్షాం
 దగ్ధాం పురీం తాం సహసా సమీక్ష్య || 5.54.38 ||

తతస్తు లంకా సహసా ప్రదగ్ధా
 సరాక్షసా సాశ్వరథా సనాగా |
 సపక్షిసంఘా సమృగా సవృక్షా
 రురోద దీనా తుములం సశబ్దం || 5.54.39 ||

హా తా త హా పుత్రక కాంత మిత్ర
 హా జీవితేశాంగ హతం సుపుణ్యం |
 రక్షోభిరేవం బహుధా బ్రువద్భిః
 శబ్దః కృతో ఘోరతరః సుభీమః || 5.54.40 ||

హుతాశనజ్వాలసమావృతా సా
 హతప్రవీరా పరివృత్తయోధా |
 హనూమతః క్రోధబలాభిభూతా
 బభూవ శాపోపహతేవ లంకా || 5.54.41 ||

ససంభ్రమం త్రస్తవిషణ్ణరాక్షసాం
 సముజ్జ్వలజ్జ్వాలహుతాశనాంకితాం |
 దదర్శ లంకాం హనుమాన్ మహామనాః
 స్వయంభురోషోపహతామివావనిం || 5.54.42 ||

భంక్త్వా వనం పాదపరత్నసంకులం
 హత్వా తు రక్షాంసి మహాంతి సంయుగే |
 దగ్ధ్వా పురీం తాం గృహరత్నమాలినీం
 తస్థౌ హనూమాన్ పవనాత్మజః కపిః || 5.54.43 ||

స రాక్షసాంస్తాన్ సుబహూంశ్చ హత్వా
 వనం చ భంక్త్వా బహుపాదపం తత్ |
 విస్మజ్య రక్షోభవనేషు చాగ్నిం
 జగామ రామం మనసా మహాత్మా || 5.54.44 ||

తతస్తు తం వానరవీరముఖ్యం
 మహాబలం మారుతతుల్యవేగం |
 మహామతిం వాయుసుతం వరిష్ఠం
 ప్రతుష్టువర్దేవగణాశ్చ సర్వే || 5.54.45 ||

దేవాశ్చ సర్వే మునిపుంగవాశ్చ
 గంధర్వావిద్యాధరపన్నగాశ్చ |
 భూతాని సర్వాణి మహాంతి తత్ర
 జగ్ముః పరాం ప్రీతిమతుల్యరూపాం || 5.54.46 ||

భంక్త్వా వనం మహాతేజా హత్వా రక్షాంసి సంయుగే |
 దగ్ధ్వా లంకాపురీం భీమాం రరాజ స మహాకపిః || 5.54.47 ||

గృహోగ్ర్యశ్శంగాగ్రతలే విచిత్రే
 ప్రతిష్ఠితో వానరరాజసింహాః |
 ప్రదీప్తలాంగూలకృతార్చిమాలీ
 వ్యరాజతాదిత్య ఇవార్చిమాలీ || 5.54.48 ||

లంకాం సమస్తాం సంపీడ్య లాంగూలాగ్నిం మహాకపిః |
 నిర్వాపయామాస తదా సముద్రే హరిపుంగవః || 5.54.49 ||

తతో దేవాః సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః |
 దృష్ట్వా లంకాం ప్రదగ్ధాం తాం విస్మయం పరమం గతాః || 5.54.50 ||

తం దృష్ట్వా వానరశ్రేష్ఠం హనూమంతం మహాకపిం |
 కాలాగ్నిరితి సంచింత్య సర్వభూతాని తత్రసుః || 5.54.51 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే చతుఃపంచాశః సర్గః ||